

INTERPROFESSZIONÁLIS FEJLESZTÉS AZ IFJÚSÁGSEGÍTŐ KÉPZÉSEKBEN ELVI KIINDULÁS 3.0

1. ALAPVETÉSEK

Az ifjúságsegítő feladata

Az ifjúságsegítő feladata az ifjúsági korosztályok tagjai tekintetében az ifjúsági munkán keresztül az önmagáért és közösségeiért felelős polgárrá válás mással nem helyettesíthető támogatása, elsősorban a harmadlagos szocializációs terep megmunkálásával, de (re)szocializációs szükséghelyzetben akár valamennyi szocializációs terepen.

Definíciós háttér

1. Ifjúsági korosztályok: Az ifjúság fogalmába – érvényes jogi és szakmai definíciók alapján - a gyerekkortól a fiatal felnőttkor végig terjedő életszakaszt értjük. Életút alapján fogalmazva: attól az időponttól kezdve, hogy gondviselői és intézményes pedagógusi közvetlen felügyelet nélkül vesz részt a „társadalmi életben”, vesz igénybe szolgáltatásokat, kezdeményez civil közösségi aktivitásokat, egészen addig, míg éretten ő nem válik más egyének és csoportok felelős gondviselőjévé. A Nemzeti Ifjúsági Stratégia analóg megfogalmazása alapján a kb. 8-12 évesektől a kb. 25-30 évesekig tartozókat értjük az ifjúsági korosztályok tagjai közé, azaz az ifjúsági fókusz – kiterjesztő értelmezéssel – a kortárscsoport megjelenésétől a másokért való felelősségvállalásig terjed, azaz nem tartozik az ifjúsági korosztályok közé az az időszak, amikor a kisgyermekkel kapcsolatba kerülők elsődleges feladata a védelem (és csak ezután következhet bármifajta fejlesztési feladat), csak az ezen időszak utáni és a felnőttkor közötti életszakaszt tekintjük ifjúkornak.
2. Ifjúsági munka: Ifjúsági munkának nevezzük mindazokat a tevékenységeket, amelyek az ifjúsági korosztályok és a velük közvetlen kapcsolatban lévő szereplők közötti interakciókban jelennek meg. Az érintett korosztályok élethelyzetéből adódó sajátos problémáinak megoldását, társadalmi részvételük kialakítását segítő, az ő részvételükre és sajátos szakmai eszközrendszerre alapozó társadalom-, közösség- és perszonális fejlesztő, segítő munka.¹

¹ Az ifjúsági munka kulcsszavai: énkép kiteljesítés, önismeret, öntevékenység, közösségi párbeszéd, csoportszocializáció, kihívásokra való felkészítés, szabadidős tevékenységek, informális tanulás. Az ifjúsági munka leginkább a fejlesztés irányát magukban hordozó tényezőkhöz kapcsolódik (személyiség, közösség, csoport-, terület-, település- fejlesztés...) mindezek a támogatás, az újítás és megújulás előjelét, ígéretét, és szükségletét mutatják, mint ahogy a „helyzetbe hozás”, bátorítás, bevonás fogalmi is. Magában foglalja a szolidaritás, a különbözőségek elfogadásának aktív képessége és készsége (és ennek részeként az empátia fejlesztése) fogalomköreit. Szolgáltatási kínálata annyiban különbözik az üzleti világ ifjúsági szolgáltatásaitól, hogy (elvben) bárki számára hozzáférhető, ún. alacsonyküszöbű szolgáltatás, azaz igénybevétele nem függ pénzügyi vagy egyéb előzetes feltételektől.

Emellett megkülönböztetjük az ifjsági szakmát és az ifjúságügy fogalmát:

b) Ifjúsági szakma: az ifjúsági tevékenység középső szelete, mindazon tevékenységeket tartalmazza, amely tartalmában, módszertanában segítséget adhat a közvetlen ifjúsági munkának. Az absztrakció magasabb szintjén elhelyezkedő tevékenységösszesség, amelynek feladata az ifjúsági munka „háttérének” biztosítása.

3. Harmadlagos szocializációs terep: a családon és iskolán (esetenként munkán) túli, elsősorban szabadidős ágensek által meghatározott szintér

2. KÖVETELMÉNYEK AZ IFJÚSÁGSEGÍTŐVEL SZEMBEN

Az ifjúságsegítővel - mint értelmiségi szakemberrel - szemben támasztott követelmények:

Az ifjúsághoz tartozó generációkról (ennek csoportjairól, egyéneiről) készülő diagnózisok, fejlesztő-segítő beavatkozások, (ezek tervezése, ezek hatáselemzése, minőségbiztosítása) állnak a komplex tudás fókuszában

Részletesen: az ifjúságsegítő értelmiségi ismeri az ifjúsághoz tartozó egyének, csoportok

1. Jellegzetes pszichikus megnyilvánulásait, jellemzőjét, működését: PSZICHOLÓGIAI – FEJLŐDÉSLÉLEKTANI, SZOCIÁLPSZICHOLÓGIAI KULTÚRÁJA VAN
2. a vonatkozó generációk kulturális sajátosságait: KULTURÁLIS ANTROPOLÓGIAI KULTÚRÁJA VAN
3. A generációhoz tartozó egyének, csoportok illeszkedését a társadalom szövetébe, kapcsolatait, értékeit, aspirációit, hátrányait, esélyeit, struktúráit: SZOCIOLÓGIAI ÉS SZOCIÁLIS MUNKÁS KULTÚRÁJA VAN
4. átgondolt *fejlesztési, beavatkozási* stratégiákat képes megtervezni, gazdag módszertárral érvényesíteni, s értékelni a generációhoz tartozó egyének, csoportok (különböző) eseteire: PEDAGÓGIAI, ANDRAGÓGIAI, KULTURÁLIS MEDIÁTORI KULTÚRÁJA VAN
5. ismeri jogszabályi környezetét, azt a politikai mezőt, melyben a generációs érdekek – egyeztetve más érdekekkel –érvényesíthetők, érvényesítendőek: JOGI-POLITOLÓGIAI, (KÖZ)IGAZGATÁSI, GAZDASÁGI KULTÚRÁJA VAN
6. ismeri a generáció érdekrendszerét, ezen érdekrendszer érvényesítési esélyeit, korlátait, azt befolyásolni képes: IFJÚSÁGSZAKMAI, IFJÚSÁGSEGÍTŐ KULTÚRÁJA VAN (hiszen ettől lesz egyedi a képzés)

Az ifjúságsegítő szakember tevékenységének tükré:

- Tájékozódik – ismer egy s más
- Segít – tanácsot ad – facilitál
- Beavatkozik – fellép (érdeket érvényesít)
- Szervez (közösséget, programot)
- Értékel, elemez

(minderre képes, tudás birtokosa, elkötelezett) = kompetens értelmiségi

c) Horizontális ifjúságügy: minden olyan tevékenység, amelynek e korosztályokkal kapcsolatos szerepe van és elsősorban más ágazati tevékenység (oktatás, szociális munka, kultúra, gazdaság stb.) profiljába tartozik.

3. AZ IFJÚSÁGSEGÍTŐ KÉPZÉS – ÉS A FEJLESZTŐ-KIDOLGOZÓ MUNKA – ALAPELVEI

Elköteleződünk - és tapasztalatokkal rendelkezünk

- annak érdekében, hogy e célokat a képzés több szintjén és formájában érvényre kívánjuk juttatni.
- reális elképzeléseink vannak arról, hogy a fenti célok érdekében – hazai és nemzetközi tapasztalataink figyelembevételével, integrációjával – több funkciósan alkalmazható tananyagok szervezhetők.
- ebben az összefüggésben „tananyagon” értjük a fenti célokat megvalósítani látszó (akár tantárggyá szervezhető-szerveződő) kompetencianyalábokat-műveltség elemeket.
- ezekről azt képzeljük, hogy külön-külön is alkalmasak lehetnek felsőfokú képzésben ún. gazdagításra, de egymáshoz illeszthetőségükről alkotott képünkben egybefüggő, integrált képzési folyamat alapja lehet (történetesen a felsőfokú szakképzés tapasztalataira épülő, azokat továbbfejlesztő BA szintű ifjúságiszakember-képzésben is),

A fejlesztési-kidolgozó folyamatban reményeket fűzünk egy olyan szerkezethez, melyben

A, mintegy koncentrikus körökbe – egyre külsőbb kör autonóm kezdeményezésére-vonódnak be olyan személyek és műhelyek,

Aa, melyek a szóbanforgó szakmákban és interdiszciplinákban nagy tapasztalattal rendelkeznek (mind a probléma ismerete, gondozása és a hozzátartozó képzések szerint),

Ab, lényegében hasonlóan gondolkodnak a főbb kérdésekről,

Ac, elkötelezettek

Aca, az ifjúságügy általános szakmai fejlesztése,

Acb, a konkrét fejlesztési projekt

Acba, tartalmi,

Acbc, megvalósítási szerkezete, algoritmusai iránt ;

B, a „belső körök” felkérésére adott önkéntes elköteleződés szorosán együtt jár *konstruktív* kritikai és (ön)kritikai magatartásokkal.;

C, az egyre bővülő fejlesztő-alkotócsoporthoz léte maga is része a „késztermék”

Ca, goodwilljének

és

Cb, disszeminációjának.

Az ifjúságsegítő értelmiségi szakember

1. az ifjúságsegítés gyakorlatában képes és hajlandó helytállni;
2. olvasott, művelt, nemzetközileg is tájékozott
3. jól kooperáló
4. jól kommunikáló
5. tevékenységét s e tevékenységében önmagát érvényesen (ön)reflektáló

Ennek megfelelően a képzésben érvényesül

1. intenzív gyakorlatközpontúság, közvetlen valóságismeret
2. aktivitást, kooperativitást igénylő tanulási folyamatszervezés

3. egyéni tanulási utak támogatása, „sokirodalmúság”, akár elektronikus interakció képzők és képzettek között.
4. érvényesül a „csinálva tanulás”
5. a tanulási, tanulási célú gyakorlási folyamatok folyamatos (ön)reflexiót igényelnek

Így a tanulási folyamatok folyamatos és záró értékelése során az alábbiak érvényesülnek:

1. A tanuló személy fejlődési folyamatait követő értékelés
2. Sokféle értékelésre szánt, értékelésre adható teljesítmény értékelésére kerül sor
3. Érzékelhető hangsúlyt kap a releváns tevékenység (in vivo vagy „szimulált”) folyamatait követő értékelés
4. Az értékelés z (ön)reflexiókban annak hitelességét, validitását, egyben olvasottsággal, tájékozottsággal való egybefűződésére is tekintettel van.

A tantárggyá szerveződésre alkalmas szervezett tananyagok (modulok) kifejtésében az adott modulhoz rendelhető

1. képzési célokat
2. fejlesztendő-fejleszthető kompetenciákat
3. (kb. 30 óra alatt) érvényesíthető képzési tartalmakat (jól azonosítható, strukturált tartalmi csomópontokat)
4. tanulói tevékenységeket (alkalmazott módszereket)
5. képzési eszközöket és formákat
6. ajánlott olvasmányokat (irodalmat), egyéb információhordozókat
7. értékelési eljárásokat, szempontokat tartalmazzák.

4. A KÉPZÉS TARTALMÁNAK STRUKTÚRÁJA (Ebből jelenleg a szakmai törzsmodulok kidolgozása a feladatunk)

Alapozó modulok

Az ifjúsági korosztályok - az ifjúsági korosztályok (elemenként) és az ifjúsági munka
Ifjúságügy, ifjúsági szakma, ifjúsági munka - az ifjúságsegítő, ifjúsági tervező feladatai
Pszichológia és szociálpszichológia alapjai
Pedagógia és andragógia alapjai (kulturális mediációval és rekreációval)
Szociális munka alapjai
Kulturális antropológia alapjai
Szociológiai alapjai
Jog és politológia alapjai (gyermeki jogok, jogalkalmazás, ügyféljogok, állami szolgáltatások)

Szakmai törzsmodulok

- Személyes ifjúságsegítés
- [Jövőtervezés](#)
- [Egyéni autonómia](#)
- Helyi ifjúsági munka
- Önkéntesség és önszerveződés segítése
- Ifjúsági közösségfejlesztés
- [Társadalmi sokféleség és interkulturalitás](#)

- [Nemformális és informális tanulás](#)
- Részvétel, érdekképviselés
- Virtuális ifjúsági munka
- [Ifjúsági projekt és szervezetmenedzsment](#)
- Emberi jogi nevelés

Szakirányok

Személyes ifjúságsegítés
Ifjúsági közösségfejlesztés
Virtuális ifjúsági munka
Helyi és Ifjúsági intézményszervező
Gyermek és serdülő szakirány
Fiatal felnőttek szakirány

Szabadon választható szakmai tárgyak

Ifjúságsszakmai rendszerek (feladat, humán és pénzügyi rendszerek) és ifjúságpolitika
Az ifjúsági munka tervezése és értékelése - stratégia, cselekvési terv, monitoring
Az ifjúsági korosztályok és rendszerek megértése, megismerése
Nemzetközi ifjúsági világ - Európai és nemzetközi rendszerek
A civil ifjúsági szegmens
Az ifjúsági tevékenységek határterületei (oktatási, munkaerőpiaci ismeretek stb.)
Az ifjúságügy története és a rendszerváltozás utáni ifjúságügy

Horváth Ágnes és Nagy Ádám javaslatait, Mráz Márta bízató hallgatását hozzászerkesztette
Trencsényi László 2010. szeptember 25-én.